

Γνωμοδότηση Επιστημονικής Επιτροπής
για την Ειδική Ζώνη Διατήρησης «Χα Ποτάμι – CY4000002»,
βάσει του άρθρου 15 του περί Προστασίας της Φύσης και Άγριας Ζωής Νόμου (Αρ.153(Ι)/2003)

Ο γενικός στόχος της Οδηγίας για τους Οικοτόπους 92/43/ΕΟΚ και κατά συνέπεια και της εθνικής νομοθεσίας (Ν.153(Ι)/2003) είναι η διατήρηση ή /και αποκατάσταση της ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος. Οι οικοτόποι και τα είδη όπως αυτά αναφέρονται στα Παραρτήματα της Οδηγίας προστατεύονται με τον καθορισμό των ειδικών ζωνών διατήρησης (ΕΖΔ), όπως αυτές καθορίζονται στους καταλόγους που συνθέτουν το οικολογικό δίκτυο Natura 2000 για να παρέχεται προστασία στους πιο ευάλωτους από αυτούς.

Τόσο οι πρόνοιες της Ευρωπαϊκής όσο και της εθνικής νομοθεσίας επιβάλλουν συλλογική υποχρέωση στο Κράτος Μέλος (ΚΜ- Κύπρος) για διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών και των ενδιαιτημάτων τους στο Δίκτυο Natura 2000 σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης.

Οι στόχοι διατήρησης αφορούν τον καθορισμό ευνοϊκών συνθηκών, σύμφωνα με τις οικολογικές απαιτήσεις για συγκεκριμένους οικοτόπους και είδη στον εκάστοτε τόπο. Η διατήρηση οικοτόπων και ειδών εντός των περιοχών του Δικτύου Natura 2000 σε ικανοποιητική κατάσταση θα συμβάλει στη συνολική διατήρηση σε εθνικό επίπεδο.

Η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενός οικοτόπου επιτυγχάνεται όταν:

- περιοχή της φυσικής κατανομής του και οι εκτάσεις που περιέχει μένουν σταθερές ή αυξάνονται και
- η δομή και οι ειδικές λειτουργίες που απαιτούνται για την μακροπρόθεσμη συντήρησή του υφίστανται και είναι δυνατόν να συνεχίσουν να υφίστανται κατά το προβλεπτό μέλλον και
- η κατάσταση της διατήρησης των χαρακτηριστικών ειδών είναι ικανοποιητική

Η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης ενός είδους επιτυγχάνεται όταν:

- από τα δεδομένα (σχετικά με την πορεία των πληθυσμών του οικείου είδους) φαίνεται ότι το είδος αυτό εξακολουθεί και μπορεί να εξακολουθεί μακροπρόθεσμα να αποτελεί ένα ζωτικό στοιχείο των φυσικών οικοτόπων στους οποίους ανήκει και
- η περιοχή της φυσικής κατανομής του είδους αυτού δεν φθίνει ούτε υπάρχει κίνδυνος να μειωθεί κατά το προβλεπτό μέλλον και
- υπάρχει και θα συνεχίσει πιθανόν να υπάρχει ένας οικότοπος σε επαρκή έκταση ώστε οι πληθυσμοί του να διατηρηθούν μακροπρόθεσμα.

1. Γενικά

Καθορισμός Ειδικής Ζώνης Διατήρησης

Ως Ειδική Ζώνη Διατήρησης (ΕΖΔ), ορίζεται ο Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) που εγκρίθηκε με την Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με αριθμό 2008/335/ΕΚ και η οποία προτάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 11 του Ν.153(Ι)/2003.

Η ΕΖΔ «Χα – Ποτάμι – CY4000002» υπάγεται διοικητικά στην Επαρχία Πάφου και στις κοινότητες Αρχιμανδρίτσας (Πάνω και Κάτω), Μούσερε, Κουκλιών, Φασούλας, Σουσκιούς, Δοράς, Ανώγυρας, Πλατανίστεια, Αλέκτορα, και το ιδιοκτησιακό καθεστώς περιλαμβάνει κρατική γη και ιδιωτικές εκτάσεις.

Η οικολογική αξία της ΕΖΔ έγκειται στα φυσικά οικοσυστήματα (ποτάμι, δάσος κ.α.), τα αγροτικά οικοσυστήματα (γεωργικές/κτηνοτροφικές εκτάσεις -βοσκοτόπια), τον ομώνυμο ποταμό (Χα Ποτάμι) και το φαράγγι, τα υδατορέματα που χαρακτηρίζουν την περιοχή καθώς και στους φυσικούς τύπους οικοτόπων και στα είδη και τα ενδιαιτήματά τους. Στην παρούσα Γνωμοδότηση δημοσιεύονται συγκεκριμένοι στόχοι διατήρησης απαραίτητοι για τους τύπους φυσικών οικοτόπων και των ειδών που καθορίζονται ως αντικείμενα προστασίας στην ΕΖΔ.

2. Αντικείμενα Προστασίας της ΕΖΔ Χα-Ποτάμι –CY4000002

Αντικείμενα προστασίας της ΕΖΔ είναι:

- 3140 – «Σκληρά oligomesotroφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών (Characeae)»
- 5330 – «Θερμο-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες»
- 5420 - «Φρύγανα με *Sarcopoterium spinosum* (Cisto-Micromerietea)»
- 6220* - « Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (Thero-Brachypodieta)»
- 8210 - «Ασβεστολιθικά βραχώδη πρηνή της ενδοχώρας με χασμοφυτική βλάστηση»
- 92C0 *Platanus orientalis* woods (Platanion orientalis)
- 92D0 – «Παραποτάμιες στοές και συστάδες (Nerio-Tamaricetea) του Νότου»
- 9290 - Cupressus forests (Acero-Cupression)
- 9320 - «Olea and Ceratonia forests»
- 9540 – «Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη της πεύκης της Μεσογείου (μικτά δάση με *Pinus brutia*)»

- 4002 *Rousettus aegyptiacus*
- 1303 *Rhinolophus hipposideros*
- 1304 *Rhinolophus ferrumequinum*
- 4023 *Propomacrus cypriacus*

- 2209 *Phlomis brevibracteata*

3. Οικολογικές Απαιτήσεις, Στόχοι Διατήρησης και Μέτρα Διαχείρισης για τα αντικείμενα προστασίας της ΕΖΔ «Χα - Ποτάμι»

Για την ΕΖΔ «Περιοχή Χα-Ποτάμι» θα ισχύουν οι πρόνοιες των Σχεδίων Δράσης που θα καθοριστούν στον πλαίσιο του έργου LIFE IP Physis και αφορούν τους συγκεκριμένους οικοτόπους και είδη, καθώς και οι πρόνοιες (μέτρα) του προγράμματος αγροτικής ανάπτυξης (ΠΑΑ 2020-2027).

Σημ.: Το σύνολο των μέτρων που προτείνονται συμβάλλουν στην υλοποίηση όλων των στόχων διατήρησης που καταγράφονται στους πιο κάτω πίνακες, σύμφωνα με τις οικολογικές απαιτήσεις του εκάστοτε οικοτόπου και είδους της ΕΖΔ.

ΟΙΚΟΤΟΠΟΙ

3140 Σκληρά oligomesotroφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών (Characeae)

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Διατήρηση μόνιμης ροής νερού –ή και αποκατάσταση οικοτόπου Διατήρηση λιμνίων εντός των υδατορεμάτων	Ο οικοτόπος στην ΕΖΔ απαντά σε μικρές εκτάσεις όπου η ροή των υδατορεμάτων διατηρείται ή και λιμνάζει
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην	Διατήρηση μόνιμης ροής νερού –ή και αποκατάσταση οικοτόπου	Η έκταση του οικοτόπου περιορίζεται όπου υπάρχει μόνιμη ροή ή και λιμνάζων νερό

	ΕΖΔ	Διατήρηση λιμνίων εντός των υδατορεμάτων	
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση τυπικών ειδών	Διατήρηση μόνιμης ροής νερού –ή και αποκατάσταση οικοτόπου	Στην διατήρηση της δομής συμβάλλει η μορφολογία των υδάτινων σωμάτων. Ο οικότοπος απαντά σε μόνιμες υδατικές συνθήκες (λιμνάζοντα νερά)
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών (υδατικό ισοζύγιο)	Διατήρηση λιμνίων εντός των υδατορεμάτων Διατήρηση μόνιμης ροής νερού –ή και αποκατάσταση οικοτόπου	Ο οικότοπος εξαρτάται από την υδρομορφολογία των υδάτινων σωμάτων και τις υδατικές συνθήκες τόσο για την δομή όσο και τη λειτουργία του
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική Κατάσταση διατήρησης	Διατήρηση λιμνίων εντός των υδατορεμάτων Αποκατάσταση από ΞΧΕ και ανταγωνιστική βλάστηση	Ο οικότοπος εξαρτάται από την υδρομορφολογία των υδάτινων σωμάτων και τις υδατικές συνθήκες – χρειάζεται μόνιμη ροή νερού
Διατάραξη /υποβάθμιση	Διατήρηση /βελτίωση οικοτόπου σε ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση έκτασης οικοτόπου – δημιουργία /ενίσχυση μικρών λακκουβών στον ποταμό και ρυάκια	Ο οικότοπος εξαρτάται από την υδρομορφολογία των υδάτινων σωμάτων και τις υδατικές συνθήκες – χρειάζεται μόνιμη ροή νερού

5330 - « Θερμο-Μεσογειακοί και προ-στεππικοί θαμνώνες

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά σε μεγάλες εκτάσεις σε αμιγή μορφή καθώς και μικτή μορφή με τον οικότοπο φρύγανα (5420)
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος κατανέμεται σε μεγάλες εκτάσεις στην ΕΖΔ
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση της δομής και της σύνθεσης του οικοτόπου	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος εμφανίζεται σε φτωχά και άγονα εδάφη
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση Φυσικών διεργασιών	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης	Ο οικότοπος εμφανίζεται σε διαταραγμένη γη και σε άγονα εδάφη

Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση) Αποκατάσταση οικότοπου – δημιουργία διακένων	Ο οικότοπος εμφανίζεται σε διαταραγμένη γη και σε άγονα εδάφη
Διατάραξη /υποβάθμιση	Διατήρηση ή και βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Αποτροπή εκχερσώσεις οικότοπου	Ο οικότοπος εμφανίζεται σε φτωχά και άγονα εδάφη

5420 - Φρύγανα με *Sarcopoterium spinosum* (Cisto-Micromerietea)

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικότοπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικότοπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά σε μεγάλες εκτάσεις σε αμιγή και μικτή μορφή με τα αγρωστώδη (6220) και τις Θερμομεσογειακές και προερχομεσσογειακές και
Κατανομή οικότοπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικότοπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικότοπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος απαντά σε μεγάλες εκτάσεις στην ΕΖΔ
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση της δομής σύνθεσης του οικότοπου	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Τα φρύγανα εμφανίζονται σε περιοχές με διατάραξη (φωτιά βόσκηση, καθώς και διάκενα)
Λειτουργία οικότοπου	Διατήρηση Φυσικών διεργασιών	Διατήρηση διάκενων Διατήρηση ελαφριάς μορφής ελεγχόμενης διατάραξης σε εκτάσεις όπου απαντά ο οικότοπος (π.χ. βόσκηση)	Ο οικότοπος απαντά σε γαίες με διατάραξη, διάκενα ή και βόσκηση
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση οικότοπου με ελεγχόμενη βόσκηση και διατήρηση διάκενων	Τα φρύγανα εμφανίζονται σε περιοχές με διατάραξη (φωτιά βόσκηση, καθώς και διάκενα)
Διατάραξη /υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του οικότοπου	Αποκατάσταση γαιών όπου ο οικότοπος είναι διαταραγμένος (διατήρηση διακένων, έλεγχος βλάστησης από διαδοχή και βόσκηση)	Τα φρύγανα εμφανίζονται σε περιοχές με διατάραξη (φωτιά βόσκηση, καθώς και διάκενα)

6220* - Ξηροφυτικοί λειμώνες της Μεσογείου με αγρωστώδη και μονοετή (Thero-Brachypodietea)

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικότοπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης (ha)	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης (κυρίως βλάστησης διαδοχής) Διατήρηση των διάκενων Διατήρηση βόσκησης	Ο οικοτόπος στην ΕΖΔ απαντά σε εκτάσεις με αμιγή μορφή και μεικτή με τα φρύγανα (5420)
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης Διατήρηση των διάκενων Διατήρηση βόσκησης	Ανάλογα με τις δραστηριότητες εντός της περιοχής η κατανομή (χώροι κατανομής) μπορεί να αλλάξει, αλλά η έκταση θα πρέπει να παραμένει σταθερή
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση τυπικών ειδών	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης Διατήρηση των διάκενων Διατήρηση βόσκησης	Ο οικοτόπος εμφανίζεται σε διαταραγμένη γη και κυρίως όπου υπάρχει βόσκηση
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση Φυσικών διεργασιών	Απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης (διαδοχής) Διατήρηση των διάκενων Διατήρηση βόσκησης	Ο οικοτόπος απαιτεί ελαφριάς μορφής βόσκηση (μη εντατική βοσκή) και διατάραξη του εδάφους
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση οικοτόπου με ελεγχόμενη βόσκηση και διατήρηση διάκενων, καθώς και έλεγχο βλάστησης διαδοχής	Ο οικοτόπος απαιτεί ελαφριάς μορφής βόσκηση (μη εντατική βοσκή) και διατάραξη του εδάφους
Διατάραξη /υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του οικοτόπου	Αποκατάσταση γαιών όπου ο οικοτόπος είναι διαταραγμένος (διατήρηση διακένων, έλεγχος βλάστησης από διαδοχή, ελεγχόμενη βόσκηση, καθώς και ελαφρύ όργωμα)	Ο οικοτόπος απαιτεί ελαφριάς μορφής βόσκηση (μη εντατική βοσκή) και διατάραξη του εδάφους

8210 - «Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή της ενδοχώρας με χασμοφυτική βλάστηση»

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης (ha) - Σταθερή	Διατήρηση πρανών και βράχων	Ο οικοτόπος στην περιοχή απαντά κυρίως στα πρανή του φαραγγιού
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Διατήρηση πρανών και βράχων	Ο οικοτόπος βρίσκεται στα πρανή του φαραγγιού αλλά στα πρανή των δρόμων
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση δομής - Βιολογικής σύνθεσης	Διατήρηση πρανών και βράχων	Τα χασμόφυτα εμφανίζονται σε

	των τυπικών ειδών		ασβεστολιθικά βράχια /πρανή
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών	Διατήρηση των τυπικών ειδών στα πρανή και βράχια	
Κατάσταση οικοτόπου	Ικανοποιητική κατάσταση οικοτόπου	Διατήρηση των πρανή και βράχων όπου απαντά ο οικοτόπος στην ΕΖΔ	Τα χασμόφυτα εμφανίζονται σε ασβεστολιθικά βράχια /πρανή (φαράγγι και δρόμοι)
Διατάραξη/υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Αποκατάσταση οικοτόπου κυρίως από ανταγωνιστική βλάστηση (π.χ. βάτα)	

92D0 - Παραποτάμιες στοές και συστάδες (Nerio-Tamaricetea) του Νότου

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΞΧΕ)	Ο οικοτόπος στην ΕΖΔ απαντά σε ποτάμιες κοιλάδες κατά μήκος του ποταμού και των αργακιών με περιοδική ροή
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΞΧΕ)	Ο οικοτόπος εμφανίζεται κατά μήκος του ποταμού και των αργακιών της ΕΖΔ
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρησης της δομής και της σύνθεσης του οικοτόπου	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και ξενικών χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΞΧΕ)	Ο οικοτόπος εμφανίζεται σε περιοχές όπου δεν υπάρχει μόνιμη ροή νερού.
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση Φυσικών διεργασιών	Διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης των υδατορεμάτων	Η δομή και λειτουργία του οικοτόπου βασίζεται στην φυσικότητα των υδατορεμάτων
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση του οικοτόπου και της κοίτης του ποταμού	Διατήρηση υδρομορφολογικών συνθηκών
Διατάραξη/υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Αποκατάσταση οικοτόπου κυρίως από ανταγωνιστική βλάστηση (π.χ. βάτα) και αλλοίωση της κοίτης	Διατήρηση υδρομορφολογικών συνθηκών

9320 - Δάση ελιάς και χαρουπιάς

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Προστασία οικοτόπου Αποφυγή εκχέρσωσης Εφαρμογή /Προώθηση μέτρων Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ 2020-2027) για διατήρηση του οικοτόπου και χρήση καθορισμένων γεωργικών πρακτικών	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά σε διάσπαρτες εκτάσεις (διαπλάσεις μακί – ψηλοί θαμνώνες)
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Προστασία οικοτόπου Αποφυγή εκχέρσωσης Εφαρμογή/ Προώθηση μέτρων ΠΑΑ για διατήρηση /μη εκχέρσωση	Ο οικότοπος απαντά σε φυσικές εκτάσεις και εγκαταλειμμένες γεωργικές γαίες
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρηση δομής - Βιολογικής σύνθεσης των τύπων βλάστησης	Προστασία τυπικών ειδών Αποφυγή εκχέρσωσης Εφαρμογή /Προώθηση μέτρων ΠΑΑ για διατήρηση του οικοτόπου	Ο οικότοπος αποτελείται από θάμνους αείφυλλης – σκληρόφυλλης βλάστησης Η παρουσία του οικοτόπου στην ΕΖΔ είναι κυρίως σε εγκαταλειμμένες γεωργικές γαίες
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση Φυσικών διεργασιών	Προστασία μεμονωμένων ατόμων, Αποφυγή εκχέρσωσης Εφαρμογή /Προώθηση μέτρων ΠΑΑ για τη διατήρηση του οικοτόπου	Χαρακτηριστικά είδη του οικοτόπου είναι οι θάμνοι της αείφυλλης – σκληρόφυλλης βλάστησης της Θερμο-μεσογειακής ζώνης (<i>Quercetea ilicis</i>)
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση του οικοτόπου και εκτάσεων όπου ο οικότοπος έχει υποστεί διατάραξη	Διατήρηση των μορφολογικών διαπλάσεων όπου απαντά ο οικότοπος
Διατάραξη/ υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Αποκατάσταση οικοτόπου κυρίως από ανταγωνιστική βλάστηση και εκχερσώσεις	Διατήρηση των μορφολογικών διαπλάσεων όπου απαντά ο οικότοπος

9540 - Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκης της Μεσογείου

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση της έκτασης (ha)	Μη αποκοπή ατόμων τραχείας πεύκης Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από πτυιοκάμπη (ψεκασμοί)	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά σε διάσπαρτες εκτάσεις
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence)	Μη αποκοπή ατόμων τραχείας πεύκης	Ο οικότοπος στην περιοχή έχει προέλθει και από

παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Προστασία από πυρκαγιές	φυτεύσεις
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρησης της δομής και της σύνθεσης του οικοτόπου	Προστασία από πυτιοκάμψη (ψεκασμοί) Μη αποκοπή ατόμων τραχείας πεύκης	Τα μεσογειακά πευκοδάση εμφανίζονται μεμονωμένα στην ΕΖΔ
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Προστασία από πυρκαγιές Προστασία από πυτιοκάμψη (ψεκασμοί)	
Διατάραξη	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Βελτίωση του οικοτόπου και εκτάσεων όπου έχετε φυτευτεί με δασοπονικές εργασίες Εφαρμογή δασοπονικών εργασιών	

92C0 - «*Platanus orientalis and Alnus Orientalis*»

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης (ha)	Αποκατάσταση /έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΧΞΕ)	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά κατά μήκος του ομώνυμου ποταμού και των αργακιών
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης	Ο οικότοπος εμφανίζεται κατά μήκος του ποταμού στην ΕΖΔ
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρησης της δομής και της σύνθεσης του οικοτόπου	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΧΞΕ)	Ο οικότοπος εμφανίζεται κατά μήκος του ποταμού και χρειάζεται διατήρηση ροής νερού
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών	Διατήρηση της ροής νερού στον ποταμό	Η δομή και λειτουργία του οικοτόπου βασίζεται στην φυσικότητα των υδατορεμάτων καθώς και στην μόνιμη ροή νερού
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση του οικοτόπου και διατήρηση της υδρομορφολογικής κατάστασης της κοίτης του ποταμού	Διατήρηση της κατάστασης του ποτάμιου οικοσυστήματος (βλάστηση και ροή νερού)
Διατάραξη/ υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του ποταμού	Αποκατάσταση οικοτόπου κυρίως από ανταγωνιστική βλάστηση (π.χ. βάτα/καλάμια) και αλλοίωση της κοίτης	Διατήρηση υδρομορφολογικών συνθηκών

9290 Cupressus forests (Acero-Cupression)

Διατήρηση ή /και αποκατάσταση της κατάστασης διατήρησης, του οικοτόπου, εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Έκταση οικοτόπου	Διατήρηση έκτασης(ha)	Αποκατάσταση /έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης	Ο οικότοπος στην ΕΖΔ απαντά κυρίως κοντά στα πρηνή του φαραγγιού και στο φαράγγι
Κατανομή οικοτόπου (υποδεικνύει παρουσία ή απουσία του οικοτόπου)	Διατήρηση παρουσίας (occurrence) οικοτόπου και διασποράς του στην ΕΖΔ	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης	Ο οικότοπος εμφανίζεται στα πρηνή ποταμού στην ΕΖΔ
Σύνθεση/Δομή βλάστησης: τυπικά είδη	Διατήρησης της δομής και της σύνθεσης του οικοτόπου	Έλεγχος ή και απομάκρυνση της ανταγωνιστικής βλάστησης και των χωροκατακτητικών ξένων ειδών (ΧΞΕ)	Ο οικότοπος εμφανίζεται κατά μήκος του φαραγγιού
Λειτουργία οικοτόπου	Διατήρηση φυσικών διεργασιών	Διατήρηση του φαραγγιού και των πρηνή	Η δομή και λειτουργία του οικοτόπου βασίζεται στις φυσικές διεργασίες
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Αποκατάσταση του οικοτόπου και ενίσχυση με φυτεύσεις όπου κρίνεται απαραίτητο	Διατήρηση των μορφολογικών διαπλάσεων όπου απαντά ο οικότοπος
Διατάραξη/ υποβάθμιση	Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης	Αποκατάσταση οικοτόπου κυρίως όπου κρίνεται απαραίτητο	Διατήρηση των μορφολογικών διαπλάσεων όπου απαντά ο οικότοπος

ΕΙΔΗ

1304 *Rhinolophus ferrumequinum*

Διατήρηση της κατάστασης διατήρησης του είδους, και αποκατάσταση του ενδιαιτήματος του εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημείωσης
Καταφύγιο – Κατάσταση ενδιαιτήματος	Διατήρηση του ενδιαιτημάτων - Ιδανικές /ευνοϊκές συνθήκες ενδιαιτήματος αναπαραγωγής και διαχείμασης	Αποκατάσταση ή και βελτίωση των ενδιαιτημάτων	Η κατάσταση του καταφυγίου αφορά την καταλληλότητα του για να φιλοξενήσει τα χειρόπτερα (μέγιστος αριθμός). Η καταλληλότητα των καταφυγίων εξαρτάται από το μικροκλίμα (υγρασία και θερμοκρασία), την διατήρηση της δομής τους (σπήλαιο),

			καθώς και ελαχιστοποίηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων.
Πληθυσμός και κατανομή του είδους	Διατήρηση του ελάχιστου αριθμού ατόμων (10-20) Διατήρηση ή και ενίσχυση του εύρους διασποράς του είδους (άτομα ενήλικα και νεαρά)	Παρακολούθηση πληθυσμού	Ο ελάχιστος αριθμός νυχτερίδων <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 10-20 άτομα ανά καταφύγιο για να είναι βιώσιμος
Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση εύρους εξάπλωσης του είδους εντός και εκτός της ΕΖΔ και αποφυγή υποβάθμισης/ διατάραξης των ενδιαιτημάτων του	Προστασία ή και αποκατάσταση σπηλαίων Αποκλεισμός ανθρωπογενών δραστηριοτήτων εντός των σπηλαίων (οχληρίας/διατάραξη (μηδενική διατάραξη)	Σύμφωνα με τις γνώσεις για την οικολογία του είδους αυτό απαντά σε σπήλαια και γαλαρίες και τρέφεται με έντομα. Η καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων, περιλαμβάνει έναν αριθμό στοιχείων, τα οποία αλληλεπιδρούν, όπως η συνεκτικότητα του τοπίου, το μικροκλίμα του καταφυγίου, τα επίπεδα τεχνητού φωτός τη νύχτα, καθώς και η ανθρωπογενής δραστηριότητα.
Αναπαραγωγική συμπεριφορά	Προστασία βιοτόπων αναπαραγωγής χωρίς ανθρωπίνες επεμβάσεις	Περιορισμός πρόσβασης στα σπήλαια	Η ηλικιακή κλάση αποτελεί σημαντική παράμετρο για τον βιολογικό κύκλο του είδους (αναπαραγωγή)
Σύνθεση Πληθυσμού και ενίσχυσή του	Διατήρηση αναλογίας φύλου και ηλικίας (θηλυκά-αρσενικά, ενήλικα- νεαρά)	Παρακολούθηση της σύνθεσης του πληθυσμού	Η σύνθεση του πληθυσμού <i>Rhinolophus hipposideros</i> αποτελεί σημαντική παράμετρο για την διαβίωση του είδους.
Στοιχεία τοπίου - Γραμμικά χαρακτηριστικά	Διατήρηση των στοιχείων του τοπίου ή και μείωση της υποβάθμισης /απώλειας τους, εντός της ΕΖΔ αλλά και περιμετρικά αυτής	Διατήρηση αγροτεμαχίων περιμετρικά των χώρων αναπαραγωγής και διαχείμασης	Το είδος ακολουθεί διαδρομές μετακίνησης από τους χώρους αναπαραγωγής στους χώρους τροφοληψίας μιας ζώνης 10 χιλιομέτρων περίπου. Οι νυχτερίδες τρέφονται με έντομα σε αγροτικές εκτάσεις σε απόσταση μέχρι και 10 χιλιομέτρων από τα καταφύγια τους, ζώνη που προσδιορίζει την δυναμική των χώρων τροφοληψίας

1303 *Rhinolophus hipposideros*

Διατήρηση της κατάστασης διατήρησης του είδους, και αποκατάσταση του ενδιαιτήματος του εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημείωσης
Καταφύγιο – Κατάσταση ενδιαιτήματος	Διατήρηση του ενδιαιτημάτων - Ιδανικές /ευνοϊκές συνθήκες ενδιαιτήματος αναπαραγωγής και διαχείμασης	Αποκατάσταση ή και βελτίωση των ενδιαιτημάτων	Η κατάσταση του καταφυγίου αφορά την καταλληλότητα του για να φιλοξενήσει τα χειρόπτερα (μέγιστος αριθμός). Η καταλληλότητα των καταφυγίων εξαρτάται από το μικροκλίμα (υγρασία και

			θερμοκρασία), την διατήρηση της δομής τους (σπήλαιο), καθώς και ελαχιστοποίηση ανθρωπογενών δραστηριοτήτων.
Πληθυσμός και κατανομή του είδους	Διατήρηση του ελάχιστου αριθμού ατόμων (10-20) Διατήρηση ή και ενίσχυση του εύρους διασποράς του είδους (άτομα ενήλικα και νεαρά)	Παρακολούθηση πληθυσμού	Ο ελάχιστος αριθμός νυχτερίδων <i>Rhinolophus hipposideros</i> πρέπει να ανέρχεται σε τουλάχιστον 10-20 άτομα ανά καταφύγιο για να είναι βιώσιμος
Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση εύρους εξάπλωσης του είδους εντός και εκτός της ΕΖΔ και αποφυγή υποβάθμισης/ διατάραξης των ενδιαιτημάτων του	Προστασία ή και αποκατάσταση σπηλαίων Αποκλεισμός ανθρωπογενών δραστηριοτήτων εντός των σπηλαίων (οχληρίας/διατάραξης (μηδενική διατάραξη)	Σύμφωνα με τις γνώσεις για την οικολογία του είδους αυτό απαντά σε σπήλαια και γαλαρίες και τρέφεται με έντομα. Η καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων, περιλαμβάνει έναν αριθμό στοιχείων, τα οποία αλληλεπιδρούν, όπως η συνεκτικότητα του τοπίου, το μικροκλίμα του καταφυγίου, τα επίπεδα τεχνητού φωτός τη νύχτα, καθώς και η ανθρωπογενής δραστηριότητα.
Αναπαραγωγική συμπεριφορά	Προστασία βιοτόπων αναπαραγωγής χωρίς ανθρώπινες επεμβάσεις	Περιορισμός πρόσβασης στα σπήλαια	Η ηλικιακή κλάση αποτελεί σημαντική παράμετρο για τον βιολογικό κύκλο του είδους (αναπαραγωγή)
Σύνθεση Πληθυσμού και ενίσχυσή του	Διατήρηση αναλογίας φύλου και ηλικίας (θηλυκά-αρσενικά, ενήλικα- νεαρά)	Παρακολούθηση της σύνθεσης του πληθυσμού	Η σύνθεση του πληθυσμού <i>Rhinolophus hipposideros</i> αποτελεί σημαντική παράμετρο για την διαβίωση του είδους.
Στοιχεία τοπίου - Γραμμικά χαρακτηριστικά	Διατήρηση των στοιχείων του τοπίου ή και μείωση της υποβάθμισης /απώλειας τους, εντός της ΕΖΔ αλλά και περιμετρικά αυτής	Διατήρηση αγροτεμαχίων περιμετρικά των χώρων αναπαραγωγής και διαχείμασης	Το είδος ακολουθεί διαδρομές μετακίνησης από τους χώρους αναπαραγωγής στους χώρους τροφοληψίας μιας ζώνης 10 χιλιομέτρων περίπου. Οι νυχτερίδες τρέφονται με έντομα σε αγροτικές εκτάσεις σε απόσταση μέχρι και 10 χιλιομέτρων από τα καταφύγια τους, ζώνη που προσδιορίζει την δυναμική των χώρων τροφοληψίας

4002 *Rousettus aegyptiacus*

Διατήρηση της κατάστασης διατήρησης του είδους, και αποκατάσταση του ενδιαιτήματος του εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημειώσεις
Κατάσταση ενδιαιτήματος Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση ποικιλότητας/μωσαϊκότητας αγροτεμαχίων (για τροφοληψία)	Διατήρηση αγροτεμαχίων και κυρίως καλλιεργειών με φρουτόδεντρα	Το είδος τρέφεται κυρίως με φρούτα. Η καταλληλότητα των ενδιαιτημάτων του, περιλαμβάνει έναν αριθμό στοιχείων, τα οποία

		Εφαρμογή μέτρων Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) για διατήρηση ή και ενίσχυση καλλιέργειας με φρουτόδεντρα, καθώς και προώθηση μέτρων για αποζημίωση απώλειας εισοδήματος σε περίπτωση καταστροφών στη σοδειά από το είδος	αλληλεπιδρούν, όπως η συνεκτικότητα του τοπίου. Η διαβίωση του είδους και η εξάπλωση του εξαρτάται από την διατήρηση των χώρων τροφοληψίας
Πληθυσμός και κατανομή	Διατήρηση αριθμού ατόμων που χρησιμοποιούν την περιοχή για τροφοληψία Διατήρηση ή και ενίσχυση του εύρους διασποράς του είδους (άτομα ενήλικα και νεαρά)	Διατήρηση ή και βελτίωση/ενίσχυση των χώρων τροφοληψίας	Το είδος απαντά μόνο στην Κύπρο και έχει ιδιαίτερη σημασία η προστασία του. Έχει καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή των Κοινοτήτων της ΕΖΔ την οποία χρησιμοποιεί για τροφοληψία (αγροτεμάχια).
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Διατήρηση σπηλαίων και χώρων τροφοληψίας	Το είδος είχε παρατηρηθεί σε μικρό σπήλαιο στο φαράγγι

4023 *Propomacrus cypriacus*

Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης του είδους, και των δέντρων που χρησιμοποιεί σαν ενδιαίτημα για εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημείωσης
Αιωνόβια δέντρα – Κατάσταση ενδιαίτηματος	Διατήρηση αιωνόβιων δέντρων	Σήμανση αιωνόβιων δέντρων	Το ενδιαίτημα του είδους αποτελούν τα αιωνόβια δέντρα
Πληθυσμός και κατανομή είδους	Διατήρηση του ελάχιστου αριθμού ατόμων	Παρακολούθηση πληθυσμού	Ο ελάχιστος αριθμός του είδους θα καθοριστεί μετά την ολοκλήρωση της χαρτογράφησης του
Πρόσβαση σε κατάλληλο ενδιαίτημα /βιότοπο	Διατήρηση του εύρους εξάπλωσης του είδους εντός και εκτός της ΕΖΔ και αποφυγή υποβάθμισης/ διατάραξης των ενδιαιτημάτων	Προστασία	Σύμφωνα με τις γνώσεις για την οικολογία του είδους αυτό απαντά σε αιωνόβια δέντρα.
Αναπαραγωγική συμπεριφορά	Προστασία βιοτόπων αναπαραγωγής	Διατήρηση αιωνόβ	Σύμφωνα με την υφιστάμενη γνώση οι τόποι αναπαραγωγής είναι τα αιωνόβια δέντρα

		των δέντρων	
Σύνθεση Πληθυσμού και ενίσχυσή του	Διατήρηση αναλογίας φύλου και ηλικίας	Παρακολούθηση της σύνθεσης του πληθυσμού	Η σύνθεση του πληθυσμού αποτελεί σημαντική παράμετρο για την διαβίωση του είδους.
Στοιχεία τοπίου-Γραμμικά χαρακτηριστικά	Διατήρηση των στοιχείων του τοπίου ή και μείωση της υποβάθμισης /απώλειας τους , εντός της ΕΖΔ αλλά και στην ευρύτερη περιοχή	Διατήρηση καλλιεργειών	Το είδος ακολουθεί διαδρομές μετακίνησης από τους χώρους αναπαραγωγής στους χώρους τροφοληψίας
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Διατήρηση αιωνόβιων δέντρων	

2209 *Phlomis brevibracteata*

Διατήρηση της κατάστασης διατήρησης του είδους, και αποκατάσταση του ενδιαιτήματος του εφαρμογή των στόχων διατήρησης:

Χαρακτηριστικά	Στόχοι	Μέτρα	Σημείωσης
Κατανομή πληθυσμού	Διατήρηση πληθυσμιακού μεγέθους και γεωγραφικής εξάπλωσης του πληθυσμού και ανάσχεση μείωσης /υποβάθμισης του	Βελτίωση της κατάσταση των φρυγάνων όπου απαντά το είδος στις υφιστάμενες καταγεγραμμένες θέσεις	Ο πληθυσμός <i>Phlomis brevibracteata</i> απαντά κυρίως σε φρυγανότοπους. Η κύρια έκταση που καταλαμβάνει το είδος σύμφωνα με τις καταγραφές είναι φρύγανα
Μέγεθος πληθυσμού	Διατήρηση του πληθυσμού (εκτιμάται στα 5000 άτομα)	Διατήρηση των εκτάσεων όπου απαντά το είδος (φρύγανα) και αποφυγή εκχερσώσεων	Σύμφωνα με την εξαετή έκθεση (Reporting Art. 17), ο πληθυσμός του είδους στην ΕΖΔ ανέρχεται σε 5500 άτομα και αποτελεί τον μεγαλύτερο υποπληθυσμό του είδους. Ο πληθυσμός έχει διακυμάνσεις ανά έτος, ανάλογα και με τις κλιματικές συνθήκες και άλλους παράγοντες.
Δομή πληθυσμού	Διατήρηση δομής του είδους (μικρές αποικίες που αποτελούνται από 10-100 φυτά)	Παρακολούθηση πληθυσμού	Το είδος φύεται στην ευρύτερη περιοχή της ΕΖΔ

Εδαφολογική κατάσταση	Διατήρηση εδαφολογικών συνθηκών (δομή – φρύγανα κλπ.)	Προστασία οικότοπου με φρύγανα	Το είδος φύεται σε περιοχές με χαμηλούς θαμνώνες κυρίως σε ασβεστολιθικές πλαγιές σε υψόμετρο 100-190 m.
Ενδιαίτημα	Διατήρηση των ενδιαιτημάτων του είδους	Βελτίωση των ορίων των αγρών όπου απαντά το είδος στις υφιστάμενες καταγεγραμμένες θέσεις. Διατήρηση Φρυγανότοπων και θαμνώνων, λιβαδιών και ορίων αγρών, χέρσας γης και υγρών θέσεων Εφαρμογή μέτρων - ΠΑΑ 2020-2027 για διατήρηση του είδους	Το είδος έχει καταγραφεί στην ευρύτερη περιοχή και διατήρηση των ενδιαιτημάτων του αποτελεί σημαντική παράμετρο για την κατάσταση διατήρησης του.
Κατάσταση διατήρησης	Ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης	Διατήρηση θαμνώνων	

4. Πιέσεις ή και απειλές στους οικοτόπους και τα είδη της ΕΖΔ «Χα – Ποτάμι – CY4000002» (σε σχέση με τους στόχους διατήρησής τους) από πράξεις ή και δραστηριότητες

Στην Ειδική Ζώνη Διατήρησης «Χα-Ποτάμι-CY4000002», γίνεται εισήγηση όπως αποφευχθούν ή και περιοριστούν ή και ρυθμιστούν οι πιο κάτω πράξεις, δραστηριότητες ή λειτουργίες, οι οποίες υποβαθμίζουν τους φυσικούς οικοτόπους και τους οικοτόπους των ειδών, σε σχέση με τους στόχους διατήρησής τους:

Σημ. Κάποιες από τις πιο κάτω δράσεις ήδη απαγορεύονται σύμφωνα με τον βασικό νόμο και η απαγόρευση τους θα πρέπει να διατηρηθεί και στο Διάταγμα που θα εκδώσει ο Υπουργός Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

1. Αλλαγή χρήσης γης (από γεωργική σε άλλη χρήση γης ή και αλλαγή καλλιέργειας). Η αλλαγή χρήσης γης μπορεί να απαιτεί εκχέρσωση φυσικής βλάστησης, μορφολογική αλλοίωση αγροτεμαχίων ή και εγκατάλειψη καλλιεργειών, καθώς και χωροθέτηση ΑΠΕ,
2. Η εκχέρσωση γης και ισοπέδωση εγκαταλελειμμένων γεωργικών γαιών η και βοσκοτόπων, καθώς και αλλοίωση της κοίτης του ποταμού και των αργακιών,
3. Αλλαγή της μορφολογίας του ποταμού και αργακιών και του υδατικού ισοζυγίου της ΕΖΔ,
4. Η σύλληψη ή θανάτωση ή και παρενόχληση άγριων ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος, τα οποία περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του Νόμου, και κυρίως των ειδών χειροπτέρων,
5. Η αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή ειδών χλωρίδας και φυτικών ειδών των φυτοκοινωνιών, που καταγράφονται στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της ΕΖΔ, όπως αυτό εκάστοτε τροποποιείται ή και που συνθέτουν τους οικοτόπους που απαντώνται στην ΕΖΔ,
6. Το άναμμα φωτιάς και πρόκληση πυρκαγιάς με οποιονδήποτε τρόπο,
7. Η αποψίλωση της θαμνώδους βλάστησης εντός και στα όρια της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και απώλεια /καταστροφή των θέσεων του είδους *Phlomis brevibracteata*
8. Η χρήση φυτοπροστατευτικών σκευασμάτων στα όρια των αγρών και σε ζώνη ανάσχεσης των υδατορεμάτων.
9. Η εισαγωγή ξένων ειδών (φυτά και ζώα), ή /και η απελευθέρωση μη ιθαγενών ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας εντός της ΕΖΔ.
10. Η διάνοιξη ή κατασκευή ή δημιουργία δρόμων ή και μονοπατιών (εξαιρουμένων των υφιστάμενων δρόμων εξυπηρέτησης των λατομείων και γεωργών)
11. Η απόρριψη στερεών ή και υγρών αποβλήτων ή και η εναπόθεση σκουπιδιών και η καθ' οιονδήποτε τρόπο ρύπανση της ΕΖΔ,
12. Η καταστροφή ή και βλάβη ή και διατάραξη ή και υποβάθμιση των οικοτόπων που καταγράφονται στο Τυποποιημένο Έντυπο Δεδομένων της ΕΖΔ, όπως αυτό εκάστοτε τροποποιείται,
13. Η δάσωση γεωργικών γαιών συμπεριλαμβανομένων γαιών όπου έχει εγκαταλειφθεί η γεωργία ή και δάσωση φυσικών τύπων οικοτόπων ή και ενδιαιτημάτων των ειδών.
14. Η απόληψη υλικού ή και λατόμευση εντός της ΕΖΔ.

5. Πράξεις ή και Δραστηριότητες, που δυνατόν να επιτρέπονται με βάση οποιαδήποτε άλλη νομοθεσία, και οι οποίες δύναται να επηρεάσουν δυσμενώς την ΕΖΔ και για τις οποίες θα πρέπει να λαμβάνεται η σύμφωνη γνώμη της Περιβαλλοντικής Αρχής

5.1. Οι πιο κάτω δραστηριότητες δύναται να πραγματοποιηθούν μόνο εάν ληφθεί η συγκατάθεση της Περιβαλλοντικής Αρχής, μετά από γραπτή αίτηση προς τις αρμόδιες αρχές για την εκτέλεση της δραστηριότητας:

(α) Η δημιουργία αναβαθμίδων, η εκχέρσωση, αναδιάρθρωση και ισοπέδωση γεωργικών γαιών και εγκαταλελειμμένων γεωργικών γαιών, καθώς και μόνιμων ευαίσθητων βοσκότοπων (φυσικοί τύποι οικοτόπων όπως έχουν καθοριστεί ως μόνιμοι ευαίσθητοι βοσκότοποι)

(β) Η αλλαγή χρήσης γης στις πιο κάτω περιπτώσεις:

- i. Από γεωργική σε άλλη χρήση (εξαιρούνται τα σχέδια ή και έργα τα οποία υπόκεινται στη διαδικασία του άρθρου 16 του περί Προστασίας της Φύσης και Άγριας Ζωής Νόμου Αρ.153(Ι)/2003).
- ii. Από ένας είδος καλλιέργειας σε άλλο

(γ) Η έρευνα που διεξάγεται για ιδιωτικούς σκοπούς

(δ) Η χρήση γενετικού υλικού για ιδιωτικούς σκοπούς

(ε) Δραστηριότητες για εκτέλεση νέων ή και βελτίωση υφιστάμενων έργων ελαφριάς υποδομής, όπως περιφράξεις, ενημερωτικές πινακίδες, επιστημονικός εξοπλισμός, ξύλινα παγκάκια, ξύλινα στέγαστρα, παρατηρητήρια, σήμανση περιοχών και μονοπατιών. Εξαιρούνται τα έργα που γίνονται από τις αρμόδιες αρχές διαχείρισης της ΕΖΔ.

5.2. Για τα πιο κάτω τα οποία εκτελούνται από τις αρμόδιες αρχές ή και φορείς διαχείρισης, υπάρχει απαίτηση ενημέρωσης της Περιβαλλοντικής Αρχής:

(α) Εφαρμογή των Σχεδίων Δράσης όπως αυτά θα εκπονηθούν στο πλαίσιο του έργου LIFE IP Physis (Managing the Natura 2000 network in Cyprus and shaping a sustainable future)

(β) Δραστηριότητες για την διαχείριση των οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους. Υλοποίηση διαχειριστικών δράσεων και εκτέλεση μικρής κλίμακας έργων και εργασιών που αποσκοπούν στη βελτίωση, διατήρηση ή και αποκατάσταση των οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους, για βελτίωση της κατάστασης διατήρησής τους,

(γ) Δραστηριότητες για την ερμηνεία του περιβάλλοντος (περιλαμβάνει εκτέλεση νέων ή και βελτίωση υφιστάμενων έργων ελαφριάς υποδομής, όπως περιφράξεις, ενημερωτικές πινακίδες, επιστημονικό εξοπλισμό, ξύλινα παγκάκια, ξύλινα στέγαστρα, παρατηρητήρια, σήμανση περιοχών και μονοπατιών),

(δ) Δραστηριότητα ή και αποκατάσταση οικοτόπων και ειδών και των ενδιαιτημάτων τους από τα χωροκατακτητικά ξένα είδη,

(ε) Εφαρμογή των μέτρων για το Δίκτυο Natura 2000 όπως καθορίζονται και τροποποιούνται στο εκάστοτε Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης 2020-2027.

5.3. Οποιοδήποτε άλλο σχέδιο ή και έργο ή και δραστηριότητα δεν περιλαμβάνεται στις παραγράφους 5.1 και 5.2 υπόκειται στις διατάξεις του άρθρου 16 του περί Προστασίας της Φύσης και Άγριας Ζωής Νόμου (Αρ.153(Ι)/2003).

Η παρούσα Γνωμοδότηση ετοιμάστηκε μετά από απόφαση της Επιστημονικής Επιτροπής που λήφθηκε κατά τη συνεδρία της στις 04.02.2021 (109^η) και επικυρώθηκε κατά τη συνεδρία της στις 12.5.2021 (110^η).

Η παρούσα Γνωμοδότηση υποβάλλεται στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, από τον Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, για την έκδοση Διατάγματος Διαχείρισης και Προστασίας της Φύσης για τη Ειδικής Ζώνης Διατήρησης «Χα Ποτάμι-CY4000002», βάσει του Άρθρου 15 του Ν.153(Ι)/2003.*

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μάιος 2021

Κώστας Χατζηπαναγιώτου
Πρόεδρος Επιστημονικής Επιτροπής

Αρ.Φακ. 02.15.001.003

*** Σημείωση:**

Σύμφωνα με το άρθρο 15, εδάφιο 3(α), η Επιστημονική Επιτροπή πριν υποβάλει την παρούσα Γνωμοδότηση στον Υπουργό, δημοσιεύει στον ημερήσιο τύπο γνωστοποίηση, με την οποία καλείται ο κάθε ενδιαφερόμενος να υποβάλει στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος, εντός 30 ημερών, τυχόν απόψεις, παρατηρήσεις ή ενστάσεις επί της Γνωμοδότησης.

Η Επιστημονική Επιτροπή, σύμφωνα με το άρθρο 15, εδάφιο 3(β) θα εξετάσει τις υποβληθείσες ενστάσεις και δύναται να τροποποιήσει ανάλογα την Γνωμοδότηση της.

Η τελική Γνωμοδότηση, με τυχόν τροποποιήσεις και συνοδευόμενη από έκθεση σχετικά με τις απόψεις, παρατηρήσεις ή ενστάσεις που υποβλήθηκαν και τον τρόπο χειρισμού τους [άρθρο 15, εδάφιο 3(γ)], θα υποβληθεί στον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος, από τον Διευθυντή Τμήματος Περιβάλλοντος, για την έκδοση Διατάγματος Διαχείρισης και Προστασίας της Φύσης για τη Ειδικής Ζώνης Διατήρησης «Χα-Ποτάμι – CY4000002», βάσει του Άρθρου 15(1) του Ν.153(Ι)/2003.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Απρίλιος 2021